

FINANSUTSKOTTETS UTLÅTANDE **10/2004 rd**

Statsrådets utredning med anledning av kommissionens rapport "Genomförande av Lissabonstrategin — rapport till Europeiska rådets vårmöte"

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 18 februari 2004 statsrådets utredning med anledning av kommissionens rapport "Genomförande av Lissabonstrategin — rapport till Europeiska rådets vårmöte" (E 3/2004 rd) till finansutskottet för eventuella åtgärder.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation, handels- och industridelegation och kultur- och vetenskapsdelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- överinspektör Nina Hyvärinen, statsrådets kansli
- finansråd Tapio Mutikainen, finansministeriet
- direktör Jukka Pekkarinen, Löntagarnas forskningsinstitut
- forskarprofessor Jaakko Kiander, Statens ekonomiska forskningscentral

- forskningschef Markku Kotilainen, Näringslivets Forskningsinstitut
- forskningschef Raija Volk, Pellervo ekonomiska forskningsinstitut.

Kultur- och vetenskapsdelegationen har hört

- konsultativ tjänsteman Mirja Arajärvi och konsultativ tjänsteman Jaana Palojärvi, undervisningsministeriet.

Handels- och industridelegationen har hört

- överinspektör Nina Hyvärinen, statsrådets kansli
- handelsråd Antti Riivari, konsultativ tjänsteman Tapio Laamanen och konsultativ tjänsteman Sakari Immonen, handels- och industriministeriet
- forskarprofessor Jaakko Kiander, Statens ekonomiska forskningscentral
- direktör Petri Peltonen, Teknologiska utvecklingscentralen
- direktör Jukka Pekkarinen, Löntagarnas forskningsinstitut
- vice verkställande direktör Tarmo Korpela, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund
- direktör Erkki Ormala, Nokia Abp.

STATSRÅDETS UTREDNING

Förslaget

Lissabonstrategin antogs vid toppmötet i Lissabon 2000. Den aktuella fjärde rapporten tar upp framstegen under de gångna fyra åren. Kommissionen anser att unionen inte gjort tillräckliga framsteg i genomförandet av strategin för att Lissabonmålen ska kunna uppnås. I rapporten uppmanas Europeiska rådet att ta till vara de möjligheter som skapas av den ekonomiska återhämtningen och den förestående östutvidgningen och ge Lissabonstrategin en kraftfull skjuts framåt. Där framhålls att många reformer och investeringar som är medlemsstaternas ansvar återstår. Kommissionen föreslår att de prioriterade områdena 2004 ska vara investeringar i kunskap och nätverk, konkurrenskraften i EU:s näringsliv och aktivt åldrande.

Regeringens ståndpunkt

Regeringen anser att Europeiska rådets vårmöte bör koncentrera sig på hur sysselsättningen och konkurrenskraften kan förbättras. Helst bör redan gjorda åtaganden prioriteras. Strukturella reformer, nyttiggörande av forsknings- och innovationsverksamhet och kunskapsutveckling är viktiga metoder att åstadkomma bättre konkurrenskraft i EU och fler investeringar och företag i Europa. Vid sidan av forskningsfinansiering behövs en innovationsframdrivande forsknings- och utvecklingsmiljö. Europeiska rådet ska fatta konkreta beslut för att stimulera 3G-marknaden och främja bredband. Det ska ingå överenskommelser om bättre miljöteknik.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Finansutskottet koncentrerar sig på frågor som främst har att göra med offentlig ekonomi, konkurrenskraft samt forsknings- och innovationsverksamhet.

Halvtidsöversynen av Lissabonstrategin infaller i en problematisk situation - utvecklingen i den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen släpar efter utvecklingen i USA och Asien och hamnar allt längre efter de ambitiösa mål som ställdes upp i Lissabon 2000. I detta avseende är kommissionens vårrapport mycket kraftlös och splittrad och saknar ett tillräckligt starkt strategiskt grepp. Dessutom förbigår rapporten i stort sett åldrandets effekter. Utläppshandeln och dess effekter för gemenskapens konkurrenskraft har till exempel inte alls tagits upp. Utskottet anser att också dessa faktorer måste behandlas senast i halvtidsrapporten 2005.

Enligt utredning till utskottet är det största problemet med den ekonomiska tillväxten i Europa att den inre marknaden inte fungerar och att gemenskapen inte lyckats ta till vara sin dyna-

miska potential. Därför är det desto viktigare med åtgärder som stöder återhämtning i den interna ekonomin, tillväxt i investeringar och konsumtionsefterfrågan och den inre marknaden verksamhetsbetingelser och verksamhetsomvärld över lag. Dessutom krävs det effektivare tag för att sätta i kraft gemensamt överenskomna beslut i samtliga medlemsstater. Som läget är nu sätts bara en bråkdel av de direktiv som antas för att främja genomförandet av strategin i kraft i samtliga medlemsstater och det är ohållbart med tanke på gemenskapens interna lojalitet och en fungerande inre marknad. Medlemsstaternas engagemang och verkställighetsåtgärder blir ännu viktigare i och med att gemenskapen utvidgas i vår. En öppet fungerande inre marknad ger dessutom bättre rum för jämförande kritik och annan öppen samordning.

Vid sidan av makroekonomiska åtgärder som gynnar tillväxt och sysselsättning och strukturella faktorer som har med den inre marknaden funktion att göra är det viktigt att uppmärksamma faktorer som ger ökad produktivitet i arbetet.

Utöver nedan närmare redovisade FoU-satsningar bör man ta upp frågan om hur kunskap bättre ska omsättas i tillväxt. Synergifördelar måste sökas aktivare inom hela gemenskapen. Då blir bl.a. underlättad reglering, tillgång till finansiering, en modern upphovsrättslig lagstiftning och gemenskapspatent faktorer att beakta.

Av dessa orsaker ser utskottet det som nödvändigt att man skärper det strategiska greppet och verkställer redan avtalade åtgärder effektivare. I fortsättningen gäller det att fokusera på hur Europas konkurrenskraft ska förbättras. Strategin kräver samtidiga insatser på flera sammanhängande områden. Därför bör större uppmärksamhet fästas vid växelverkan mellan finanspolitiska och andra åtgärder. Framför allt är det viktigt att såväl de nuvarande som de nya medlemsstaterna engagerar sig starkare för strategin och för att genomföra den.

Investeringar i kunskap och forskning

I vårrapporten prioriteras investeringar i kunskap och forskning både kvantitativt och kvalitativt i unionens verksamhet.

Toppmötet i Lissabon fattade beslut om att inrätta ett forskningsområde, men än så länge är området heterogent och det finns stora skillnader i medlemsstaternas satsningar på FoU. Europeiska rådet i Barcelona ställde 3 procent av BNI som mål för investeringar i FoU, men än så länge är Finland och Sverige de enda medlemsstaterna som har uppnått detta mål. De nya medlemsstaterna kommer att innebära ytterligare utmaningar för EU, för efter utvidgningen finns det flera medlemsstater i EU med en FoU-satsning på mindre än 1 procent av BNI.

Utskottet anser det angeläget att man satsar mera på FoU eftersom nyttiggörande av innovationer och kunskapsutveckling är de viktigaste redskapen för att förbättra EU:s konkurrenskraft. FoU-ramarna ska bidra till att stärka forskning och utveckling i Europa. EU:s forskningsfinansiering får absolut inte kompensera eftersläpningen i medlemsstaternas offentliga investeringar, utan varje medlemsstat ska på nationell nivå göra ett åtagande om att se till att det finns adekvata resurser för forskning och utveckling,

menar utskottet. Om det satsas mera på forskning måste det ses till att det ger verkligt mervärde i medlemsstaterna och i hela Europa.

Enligt vårrapporten finns det en viss risk för att Europa i framtiden inte kommer att ha tillgång till tillräckligt med högt utbildade forskare. Utskottet har tagit del av en utredning som visar att man redan nu kan se att en betydande del av toppforskarna söker sig utanför EU, tidigare i huvudsak till USA, men på senare tid också till länder i Asien.

För att värna forskningsvillkoren i Europa krävs det skyndsamma åtgärder för att skapa en forskningsmiljö som attraherar toppforskare. Det är också viktigt att gynna investeringar i utbildning och att se till att också innovationer gynnas genom utbildning. Detta kräver ett närmare samarbete mellan högskolorna.

Kommissionen har för avsikt inom 2004 att komma med flera initiativ för att åtgärda industrins konkurrenskraftsproblem. Det är viktigt att modernisera de industriella strukturerna framför allt i de nya medlemsstaterna. Konkurrenskraften måste även annars förbättras nu när många arbetskraftsintensiva branscher flyttar ut till länder med billig arbetskraft.

Utskottet anser att det för att förbättra EU:s konkurrenskraft också är nödvändigt att gynna företagsamhet t.ex. genom att skapa en bättre och attraktivare verksamhetsomvärld för företag. Det gäller också att stärka utbildning och forskning som stöder industriell tillväxt och utveckling. Forskningen bör i första hand fokuseras på branscher som bäst stöder innovationer, ökad produktivitet och företagsamhet och samsättning. Detta vore ett effektivt sätt att försäkra sig om att Europa får investeringar i industriforskning.

Enligt utskottets mening bör en samlad syn på konkurrenskraften lyftas fram också i unionens beslutsfattande.

Det är motiverat att förbereda en förlängning av handlingsplanen eEurope 2005 också efter 2005. Projektet eEurope bidrar till att uppnå målen med Lissabonstrategin genom att förbättra företagens möjligheter att utnyttja data- och kommunikationsteknik och bredbandskommuni-

kation. Också det s.k. tillväxtinitiativet bidrar till att utveckla kunskapsekonomin och till att utbildning, forskning och innovationer prioriteras.

Utlåtande

Finansutskottet meddelar

*att utskottet omfattar regeringens
ståndpunkt med preciseringarna ovan.*

Helsingfors den 12 mars 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Olavi Ala-Nissilä /cent
vordf. Matti Ahde /sd
medl. Eva Biaudet /sv
Jyri Häkämies /saml
Kyösti Karjula /cent
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Reijo Laitinen /sd
Maija-Liisa Lindqvist /cent
Mika Lintilä /cent
Pekka Nousiainen /cent

Pirkko Peltomo /sd
Iivo Polvi /vänst (delvis)
Virpa Puisto /sd
Markku Rossi /cent
Matti Saarinen /sd
Kimmo Sasi /saml (delvis)
Irja Tulonen /saml
Kari Uotila /vänst
Jukka Vihriälä /cent
ers. Mikko Immonen /vänst (delvis)
Maija Perho /saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Hellevi Ikävalko
utskottsråd Maarit Pekkanen
utskottsråd Marjo Hakkila.